

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА
ШЕВЧЕНКА**

ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра країнознавства та туризму

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник декана з навчальної роботи

Володимир ПАСЬКО

«27» _____ 08 2026 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПОЛІТИЧНІ РЕЖИМИ В АФРИЦІ**

для студентів

Галузь знань:	С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»
Спеціальність:	С6 «Географія та регіональні студії»
Освітній рівень:	Магістр
Освітня програма:	Африканістика
Вид дисципліни:	Вибіркова
Вибірковий блок:	«Країни Африки у глобальному політичному просторі»

Форма навчання:	Денна
Навчальний рік:	2026/2027
Семестр:	3
Кількість кредитів ECTS:	6
Мова навчання:	Українська
Форма заключного контролю:	Залік

Викладач: **Мішин Олександр Васильович**, кандидат політичних наук, доцент кафедри країнознавства та туризму

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ - 2026

Розробник(и): **Мішин Олександр Васильович**, кандидат політичних наук,
доцент кафедри країнознавства та туризму

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри країнознавства та туризму

_____ (проф. Ольга ЛЮБИЦЕВА)
(підпис) (прізвище та ініціали)
Протокол № 1 від «26» 08 2026

Схвалено науково-методичною комісією географічного факультету

Протокол від «26» 08 2026 року № 5

Голова науково-методичної комісії

_____ (Наталія КОРОГОДА)
(підпис) (ПІБ)
«26» 08 2026 року

ВСТУП

1. Мета дисципліни: сформувати у студентів системне наукове розуміння сутності, типології та еволюції політичних режимів держав Африки, здатність до застосування порівняльно-політологічного та країнознавчого аналізу авторитарних, гібридних і демократичних форм правління на континенті, оцінювання впливу геоконфліктологічних чинників та зовнішніх акторів на трансформацію політичних режимів африканських держав з урахуванням геостратегічних інтересів України.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

- 1) Розуміння загальних засад порівняльної політології, теорії держави і політичних систем;
- 2) Базові знання з новітньої історії та географії Африки, зокрема історії деколонізації;
- 3) Навички роботи з науковою літературою, аналітичними джерелами та базами даних
- 4) Уміння застосовувати загальнонаукові та спеціальні методи країнознавчих досліджень.

3. Анотація навчальної дисципліни: навчальна дисципліна «Політичні режими в Африці» є складовою вибіркового блоку «Країни Африки у глобальному політичному просторі» освітньо-наукової програми «Африканістика» підготовки фахівців за освітнім рівнем «Магістр» галузі знань С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини», спеціальності С6 «Географія та регіональні студії», є вибірковою і викладається студентам в обсязі 6 кредитів ECTS. Дисципліна присвячена вивченню понятійно-категоріального апарату та типології політичних режимів; колоніальної спадщини й інституційних витоків політичних систем незалежної Африки; однопартійних, військових, персоналістських і неопатримоніальних режимів; процесів демократизації та відкату від демократії; гібридних («конкурентно-авторитарних») режимів; нової хвилі військових переворотів у Сахелі та Західній Африці; регіональної специфіки політичних режимів Магрибу, Східної, Західної, Центральної та Південної Африки, регіону Великих Африканських Озер; механізмів виборчих маніпуляцій і конституційної інженерії; а також геоконфліктологічних чинників і впливу зовнішніх акторів, зокрема держави-агресора Росії, на трансформацію політичних режимів африканських держав. Дисципліна викладається українською мовою.

4. Завдання (навчальні цілі) вивчення дисципліни націлені на здобуття знань, їх критичне осмислення, інтерпретацію й практичне застосування, вдосконалення дослідних вмінь щодо типології, генези та трансформації політичних режимів Африки, і відповідають загальним та спеціальним компетентностям, передбаченим освітньо-науковою програмою «Африканістика», зокрема:

- ✓ Здатність оцінювати фактори, що впливають на економічну, соціальну, культурну та політичну динаміку на різних рівнях просторової організації суспільства (СК04);
- ✓ Здатність аналізувати політичні режими та вплив геоконфліктологічних чинників на стратегічні взаємодії країн Африки на глобальному, регіональному та локальному рівнях (СК12.1.).

5. Результати навчання за дисципліною:

Код	Результат навчання	Форми викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій	% у оцінці
1. Знати				
1.1.	Поняття, критерії та типологію політичних режимів (демократія, авторитаризм, тоталітаризм, гібридні режими) у порівняльній політології	Лекція, семінарське заняття, самостійна робота	Бліц-опитування, залік	2%
1.2.	Колоніальну спадщину та інституційні витоки постколоніальних політичних систем Африки	Лекція, семінарське заняття, самостійна робота	Бліц-опитування, залік	2%
1.3.	Особливості однопартійних та персоналістсько-патримоніальних режимів 1960-1980-х рр.	Лекція, семінарське заняття, самостійна робота	Бліц-опитування, залік	2%
1.4.	Причини, механізми та наслідки військових переворотів в Африці	Лекція, семінарське заняття, самостійна робота	Бліц-опитування, залік	2%
1.5.	Специфіку «третьої хвилі» демократизації 1990-х рр. та її результати для держав Африки	Лекція, семінарське заняття, самостійна робота	Бліц-опитування, залік	2%
1.6.	Ознаки та інструменти утримання влади в гібридних («конкурентно-авторитарних») режимах	Лекція, семінарське заняття, самостійна робота	Бліц-опитування, залік	2%
1.7.	Природу неопатримоніалізму та сучасних персоналістських режимів	Лекція, семінарське заняття, самостійна робота	Бліц-опитування, залік	2%
1.8.	Причини й динаміку нової хвилі військових переворотів у Сахелі та Західній Африці (2020-2024)	Лекція, семінарське заняття, самостійна робота	Бліц-опитування, залік	2%
1.9.	Специфіку політичних режимів держав Магрибу	Лекція, семінарське заняття, самостійна робота	Бліц-опитування, залік	2%
1.10.	Специфіку політичних режимів держав Східної Африки та Африканського Рогу	Лекція, семінарське заняття,	Бліц-опитування, залік	2%

Код	Результат навчання	Форми викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій	% у оцінці
		самостійна робота		
1.11.	Специфіку політичних режимів держав Центральної Африки та регіону Великих Африканських Озер	Лекція, семінарське заняття, самостійна робота	<i>Бліц-опитування, залік</i>	2%
1.12.	Специфіку політичних режимів держав Південної Африки	Лекція, семінарське заняття, самостійна робота	<i>Бліц-опитування, залік</i>	2%
1.13.	Механізми виборчих маніпуляцій, конституційної інженерії та «third-termism»	Лекція, семінарське заняття, самостійна робота	<i>Бліц-опитування, залік</i>	2%
1.14.	Роль геоконфліктологічних чинників і зовнішніх акторів (Росія, Китай, ЄС, США) у трансформації політичних режимів Африки	Лекція, семінарське заняття, самостійна робота	<i>Бліц-опитування, залік</i>	2%
2. Вміти				
2.1.	Класифікувати політичний режим конкретної африканської держави за визнаними типологіями	Семінарське заняття, самостійна робота, індивідуальне дослідне завдання, дискусія	<i>Письмові аналітичні довідки, аргументація виступів та в процесі дискусій, індивідуальне дослідне завдання, залік</i>	5%
2.2.	Аналізувати вплив колоніальної спадщини на сучасні інститути влади в Африці	Семінарське заняття, самостійна робота, індивідуальне дослідне завдання, дискусія	<i>Письмові аналітичні довідки, аргументація виступів та в процесі дискусій, індивідуальне дослідне завдання, залік</i>	5%
2.3.	Оцінювати чинники стійкості та трансформації авторитарних і гібридних режимів	Семінарське заняття, самостійна робота, індивідуальне дослідне завдання, дискусія	<i>Письмові аналітичні довідки, аргументація виступів та в процесі дискусій, індивідуальне</i>	5%

Код	Результат навчання	Форми викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій	% у оцінці
			<i>дослідне завдання, залік</i>	
2.4.	Аналізувати причини та наслідки військових переворотів на прикладі конкретних кейсів	Семінарське заняття, самостійна робота, індивідуальне дослідне завдання, дискусія	<i>Письмові аналітичні довідки, аргументація виступів та в процесі дискусій, індивідуальне дослідне завдання, залік</i>	5%
2.5.	Порівнювати регіональні моделі політичних режимів у різних субрегіонах Африки	Семінарське заняття, самостійна робота, індивідуальне дослідне завдання, дискусія	<i>Письмові аналітичні довідки, аргументація виступів та в процесі дискусій, індивідуальне дослідне завдання, залік</i>	5%
2.6.	Оцінювати роль виборчих і конституційних механізмів у легітимзації та делегітимзації влади	Семінарське заняття, самостійна робота, індивідуальне дослідне завдання, дискусія	<i>Письмові аналітичні довідки, аргументація виступів та в процесі дискусій, індивідуальне дослідне завдання, залік</i>	5%
2.7.	Аналізувати вплив геоконфліктологічних чинників, зокрема протистояння великих держав і російської експансії, на трансформацію політичних режимів	Семінарське заняття, самостійна робота, індивідуальне дослідне завдання, дискусія	<i>Письмові аналітичні довідки, аргументація виступів та в процесі дискусій, індивідуальне дослідне завдання, залік</i>	5%
2.8.	Застосовувати порівняльний метод для дослідження стратегічних взаємодій країн Африки на глобальному, регіональному та локальному рівнях (СК12.1)	Семінарське заняття, самостійна робота, індивідуальне дослідне завдання, дискусія	<i>Письмові аналітичні довідки, аргументація виступів та в процесі дискусій, індивідуальне</i>	5%

Код	Результат навчання	Форми викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій	% у оцінці
			<i>дослідне завдання, залік</i>	
2.9.	Оцінювати фактори, що впливають на економічну, соціальну, культурну та політичну динаміку на різних рівнях просторової організації суспільства (СК04)	Семінарське заняття, самостійна робота, індивідуальне дослідне завдання, дискусія	<i>Письмові аналітичні довідки, аргументація виступів та в процесі дискусій, індивідуальне дослідне завдання, залік</i>	5%
2.10.	Формулювати обґрунтовані аналітичні висновки щодо перспектив трансформації політичних режимів окремих держав/регіонів Африки	Семінарське заняття, самостійна робота, індивідуальне дослідне завдання, дискусія	<i>Письмові аналітичні довідки, аргументація виступів та в процесі дискусій, індивідуальне дослідне завдання, залік</i>	5%
3. Комунікація				
3.	Вдосконалення практичних навичок усної та письмової презентації результатів самостійної роботи, аргументації висновків індивідуального дослідного завдання, у тому числі з опрацюванням і презентацією іншомовних (англомовних) джерел та застосуванням іноземних мов, поширених у країнах Африки, у професійному спілкуванні (ПРН 11.1)	Презентація результатів самостійної роботи, індивідуального дослідного завдання, участь у дискусії	<i>Письмова та усна презентація результатів, критичний аналіз, аргументація в процесі дискусій</i>	12%
4. Автономність і відповідальність				
4.	Здатність до організації навчання й виконання завдань для самостійної роботи, у т.ч. індивідуального дослідного завдання, змістовно й вчасно, відповідального формулювання аргументації на основі релевантного та критичного застосування наукових засад дослідної діяльності з дотриманням академічної доброчесності	Завдання для самостійної роботи, семінарські заняття, індивідуальне дослідне завдання	<i>Релевантність та валідність письмових та усних презентацій результатів, аргументації в процесі дискусій</i>	10%

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Програмні результати навчання (код)	1.1-1.14	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6	2.7	2.8	2.9	2.10	3	4
ПРН10.1. Вміти обґрунтовувати перспективи стратегічних взаємодій країн Африки на глобальному, регіональному та локальному рівнях синтезуючи результати аналізу політичних режимів та геоконфліктологічних чинників.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

7. Схема формування оцінки.

Рівень досягнення усіх запланованих результатів навчання визначається за результатами бліц-опитувань, рівня виконання завдань для самостійної роботи, усних презентацій/виступів на семінарських заняттях, участі у дискусіях та захисту індивідуального дослідного завдання, заліку.

Питома вага результатів навчання у підсумковій оцінці за умови її опанування на належному рівні така:

- результати навчання 1.1.-1.14 (знання) до 2% за кожний;
- результати навчання 2.1.-2.10 (вміння) до 5% за кожний;
- результат навчання 3 (комунікація) до 12%;
- результат навчання 4 (автономність і відповідальність) - до 10%.

Форми оцінювання студентів. У курсі передбачено дві змістові частини. Заняття проводяться у формі лекцій та семінарських занять. Завершується дисципліна заліком.

Семестрове оцінювання: кількість балів, що студент отримує протягом семестру, є сумою балів, які були отримані при оцінюванні бліц-опитувань (після кожної змістової частини), виконанні завдань для самостійної роботи, участі у дискусіях, презентації результатів індивідуального дослідного завдання.

Організація оцінювання: після завершення відповідних змістових частин проводиться письмове бліц-опитування з відкритими питаннями. Завдання

для самостійної роботи представляють результати автора, а їх результати та індивідуальне дослідницьке завдання обговорюються та захищаються на семінарських заняттях відповідно до графіка навчального процесу.

Оцінювання за формами контролю:

	ЗЧ1		ЗЧ2	
	<i>Min. - 18 балів</i>	<i>Max. - 30 балів</i>	<i>Min. - 18 балів</i>	<i>Max. - 30 балів</i>
Бліц-опитування	«3» x 1 = 3	«6» x 1 = 6	«3» x 1 = 3	«6» x 1 = 6
Участь у дискусії на семінарських заняттях	«2» x 6 = 12	«3» x 6 = 18	«2» x 7 = 14	«3» x 7 = 21
Виконання завдання для самостійної роботи	«1» x 3 = 3	«2» x 3 = 6	«1» x 1 = 1	«3» x 1 = 3
Презентація та захист індивідуального дослідного завдання			«24» x 1 = 24	«40» x 1 = 40

«1» - мінімальна/максимальна оцінка, яку може отримати студент 1 - мінімальна/максимальна залікова кількість робіт чи завдань.

* - усі завдання для самостійної роботи мають пошуково-аналітичний характер.

Умови допуску до заліку: Підсумкове оцінювання у формі заліку виставляється за результатами семестрової роботи без додаткових контрольних заходів. Рекомендований мінімум для допуску до презентації та захисту індивідуального дослідного завдання - 36 балів. Для студентів, які набрали сумарно меншу від 36 балів (рекомендований мінімум) кількість, обов'язковою умовою є повторне вибіркове тестове опитування та доопрацювання результатів завдань для самостійної роботи, що додатково оцінюється викладачем. Загальна максимальна кількість балів за семестр - 100.

Загалом формування оцінки відбувається на основі «Положення про організацію освітнього процесу у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка» (друга редакція), введеного в дію наказом ректора № 170-32 від 11 квітня 2022 р.

7.3 Шкала відповідності оцінок

За національною шкалою	За 100-бальною шкалою
Зараховано	60-100
Не зараховано	0-59

7.4. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність. Виконання всіх навчальних і контрольних завдань здійснюється з дотриманням Хартії академічної доброчесності та чинних положень Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Під час реалізації освітнього компонента дотримуються принципи академічної доброчесності, зокрема принцип нетерпимості (нульової толерантності) до будь-яких проявів її порушення, відповідно до Закону України «Про академічну доброчесність» та внутрішніх актів Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Запозичення, використання даних, ідей, текстів, зображень, цифрових матеріалів та інших результатів мають бути належно атрибутовані. Порушення академічної доброчесності розглядаються відповідно до університетських процедур.

Використання штучного інтелекту. Інструменти штучного інтелекту можуть використовуватися лише у випадках і межах, визначених завданням та чинним Положенням про використання штучного інтелекту при реалізації освітніх програм у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка. Здобувач освіти несе відповідальність за достовірність, коректність, оригінальність і академічну доброчесність поданого результату та, якщо це передбачено завданням або політикою Університету, зазначає факт, інструмент і мету використання ШІ. Використання ШІ під час індивідуальних контрольних заходів дозволяється лише за прямим дозволом викладача. Використання генеративного штучного інтелекту не допускається під час контрольних заходів (проміжний та підсумковий контроль).

Визнання результатів неформальної та/або інформальної освіти. Результати навчання, здобуті в неформальній та/або інформальній освіті, можуть бути подані до визнання у встановленому Університетом порядку за умови їх відповідності результатам навчання цієї дисципліни та наявності підтвердних матеріалів.

8. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№	Назва теми	Лекції (год.)	Семінари (год.)	Самостійна робота (год.)
Частина 1. Теоретико-методологічні та історичні засади політичних режимів Африки				
1	Тема 1. Політичні режими: поняття, критерії та типологія (демократія, авторитаризм, тоталітаризм, гібридні режими) у порівняльній політології	2	2	8
2	Тема 2. Колоніальна спадщина та інституційні витоки постколоніальних політичних режимів Африки	2	2	8
3	Тема 3. Однопартійні системи та персоналістсько-патримоніальні режими (1960-1980-ті рр.)	2	2	8
4	Тема 4. Військові режими та мілітаризація політики в Африці: причини, механізми утримання влади	2	2	8
5	Тема 5. «Третя хвиля» демократизації 1990-х рр.: транзити, багатопартійність, конституційні реформи	2	2	8
6	Тема 6. Гібридні режими та «конкурентний авторитаризм» у сучасній Африці	2	2	8
Частина 2. Регіональна специфіка, сучасні трансформації та геополітичний контекст політичних режимів Африки				
7	Тема 7. Неопатримоніалізм, персоналізм і «режими сильної руки»	2	2	8
8	Тема 8. Нова хвиля військових переворотів у Сахелі та Західній Африці (2020-2024): причини та наслідки	2	2	8
9	Тема 9. Політичні режими держав Магрибу та Північної Африки	2	2	8
10	Тема 10. Політичні режими держав Східної Африки та Африканського Рогу	2	2	8
11	Тема 11. Політичні режими держав Центральної Африки та регіону Великих Африканських Озер	2	2	8
12	Тема 12. Політичні режими держав Південної Африки: від апартеїду до домінантно-партійної демократії	2	2	8
13	Тема 13. Виборчі маніпуляції, конституційна інженерія та «third-termism»	2	2	8
14	Тема 14. Геоконфліктологічні чинники та зовнішній вплив (Росія, Китай, ЄС, США) на трансформацію політичних режимів Африки	2	2	8
	Захист індивідуального дослідного завдання	-	2	10
	ВСЬОГО	28	28	122

Загальний обсяг 180 год., в тому числі:

Лекцій - 28 год.

Семінарські заняття - 28 год.

Самостійна робота - 122 год.

Консультації - 2 год.

9. Рекомендована література

Основна:

А. Фундаментальні концептуальні джерела

1. Bratton, M., & van de Walle, N. (1997). *Democratic Experiments in Africa: Regime Transitions in Comparative Perspective*. Cambridge: Cambridge University Press.
2. Chabal, P., & Daloz, J.-P. (1999). *Africa Works: Disorder as Political Instrument*. Oxford: James Currey.
3. Cheeseman, N. (2015). *Democracy in Africa: Successes, Failures, and the Struggle for Political Reform*. Cambridge: Cambridge University Press.
4. Levitsky, S., & Way, L. A. (2010). *Competitive Authoritarianism: Hybrid Regimes After the Cold War*. Cambridge: Cambridge University Press.
5. Meredith, M. (2011). *The State of Africa: A History of the Continent Since Independence*. 2nd ed. London: Simon & Schuster.
6. Diamond, L. (2002). Thinking about hybrid regimes. *Journal of Democracy*, 13(2), 21–35.
7. Bratton, M. (2004). State building and democratization in sub-Saharan Africa. *Journal of Democracy*, 15(4), 156–170.
8. McGowan, P. J. (2003). African military coups d'état, 1956–2001: Frequency, trends and distribution. *The Journal of Modern African Studies*, 41(3), 339–370.
9. van de Walle, N. (2003). Presidentialism and clientelism in Africa's emerging party systems. *The Journal of Modern African Studies*, 41(2), 297–321.
10. Bogaards, M. (2007). Measuring democracy through electoral systems: A new index of electoral disproportionality. *Comparative Political Studies*, 40(3), 266–287.

Б. Спеціальні дослідження політичних режимів Африки

11. Souaré, I. K. (2014). The resurgence of military coups in Africa: Causes, consequences and possible solutions. *African Security Review*, 23(3), 235–248.
12. Nord, M., Altman, D., Fernandes, T., Good God, A., & Lindberg, S. I. (2026). *Democracy Report 2026: Unraveling the Democratic Era?* Gothenburg: V-Dem Institute.
13. Freedom House. (2026). *Freedom in the World 2026: The Growing Shadow of Autocracy*. Washington, DC: Freedom House.
14. International IDEA. (2026). *The Global State of Democracy 2026: Democracy in an Age of Conflict*. Stockholm: International Institute for Democracy and Electoral Assistance. <https://doi.org/10.31752/56702>
15. International IDEA. (2026). *The Global State of Democracy Indices: Codebook, Version 10*. Stockholm: International Institute for Democracy and Electoral Assistance. <https://doi.org/10.31752/81563>
16. International IDEA. (2026). *The Global State of Democracy Indices: Technical Procedures Guide, Version 10*. Stockholm: International Institute for Democracy and Electoral Assistance. <https://doi.org/10.31752/64802>
17. Staeger, U. (2023). The war in Ukraine, the African Union, and African agency. *African Affairs*, 122(489), 559–586.

Додаткова:

18. Висоцький О. Ю., Ставченко С. В. (2024). *Африканістика: курс лекцій*. Дніпро: Інновація.
19. Головченко В. І., Дорошко М. С., Ігнат'єв П. М. та ін. (2009). *Країнознавство*. За ред. В. П. Крижанівського та В. І. Головченка. Київ: ВПЦ «Київський університет».
20. Головченко В. І., Рубель В. А. (2010). *Нова історія Азії та Африки: колоніальний Схід: кінець XIX — друга третина XX ст.* Київ: Либідь.
21. Іваненко Д., Кіптенко В. (2025). Африканістика в українському науковому дискурсі: огляд публікацій 2000–2024 років. *Географія та туризм*, 79, 66–76.
22. Мішин О. (2021). Африка як пріоритетний напрям зовнішньої політики України. *Україна дипломатична*, 22, 651–668.
23. Мішин О., Олійник Ю. (2024). Геостратегічний вектор України в Африці: виклики багатопольярного світу. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Географія*, 2(83), 45–52.
24. Олійник Я. Б., Яценко Б. П., Любіцева О. О. (2015). *Географічне країнознавство*. Київ: ВПЦ «Київський університет».
25. Хома Н. М. (2025). Проблеми та бар'єри реалізації африканського вектора зовнішньої політики України в умовах російської агресії. *Регіональні студії*, 34, 112–119.
26. Bratton, M., Mattes, R., & Gyimah-Boadi, E. (2005). *Public Opinion, Democracy, and Market Reform in Africa*. Cambridge: Cambridge University Press.
27. Cheeseman, N., Lynch, G., & Willis, J. (2020). *The Moral Economy of Elections in Africa: Democracy, Voting and Virtue*. Cambridge: Cambridge University Press.
28. Cheeseman, N., & Klaas, B. (2018). *How to Rig an Election*. New Haven: Yale University Press.
29. Elischer, S. (2013). *Political Parties in Africa: Ethnicity and Party Formation*. Cambridge: Cambridge University Press.
30. Erdmann, G., & Engel, U. (2007). Neopatrimonialism reconsidered: Critical review and elaboration of an elusive concept. *Commonwealth & Comparative Politics*, 45(1), 95–119.
31. Jackson, R. H., & Rosberg, C. G. (1982). *Personal Rule: Theory and Practice in Africa*. Berkeley: University of California Press.
32. Joseph, R. (1987). *Democracy and Prebendal Politics in Nigeria: The Rise and Fall of the Second Republic*. Cambridge: Cambridge University Press.
33. Lentz, C. (2019). *Land, Mobility, and Belonging in West Africa*. Cambridge: Cambridge University Press.
34. Moehler, D. C. (2009). *Distrusting Democrats: Outcomes of Participatory Constitution Making*. Ann Arbor: University of Michigan Press.
35. Posner, D. N., & Young, D. J. (2007). The institutionalization of political power in Africa. *Journal of Democracy*, 18(3), 126–140.
36. Rakner, L., Menocal, A. R., & Fritz, V. (2007). *Democratisation's Third Wave and the Challenges of Democratic Consolidation: Assessing the State of Democracy in Africa*. London: Overseas Development Institute.
37. Roessler, P., & Verhoeven, H. (2016). *Why Comrades Go to War: Liberation Politics and the Outbreak of Africa's Deadliest Conflict*. Oxford: Oxford University Press.

38. Svolik, M. W. (2012). *The Politics of Authoritarian Rule*. Cambridge: Cambridge University Press.
39. Turok, B. (Ed.). (2009). *Trotsky in the Tropics: The Political Economy of Africa*. Pretoria: Unisa Press.
40. Young, C. (1994). *The African Colonial State in Comparative Perspective*. New Haven: Yale University Press.
41. Young, C. (2004). The end of the post-colonial state in Africa? Reflections on changing African political dynamics. *African Affairs*, 103(410), 23–49.
42. Raleigh, C., Chojnacki, S., & Linke, A. (2014). *Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED) Codebook*. Madison: ACLED.
43. African Union. (2000). *Lomé Declaration on Unconstitutional Changes of Government*. Addis Ababa: African Union.
44. African Union. (2007). *African Charter on Democracy, Elections and Governance*. Addis Ababa: African Union.
45. Council on Foreign Relations. (2026). *Coups and Other Irregular Leadership Changes*. New York: Council on Foreign Relations.
46. Journal of Democracy. (2026). African coups and the elite-forces trap. *Journal of Democracy*. Online publication.
47. Journal of Democracy. (2026). Why African publics turn to military coups. *Journal of Democracy*. Online publication.
48. Institute for Security Studies. (2024–2026). *Africa's Democratic and Security Trends*. Pretoria: Institute for Security Studies.
49. International Crisis Group. (2023–2026). *Africa Reports and Briefings on the Sahel, Sudan, the Horn of Africa and the Great Lakes*. Brussels: International Crisis Group.
50. OECD/Sahel and West Africa Club. (2023–2026). *West Africa and the Sahel: Regional Political and Security Analyses*. Paris: OECD.
51. World Bank. (2025–2026). *Worldwide Governance Indicators*. Washington, DC: World Bank.
52. Economist Intelligence Unit. (2026). *Democracy Index 2025: The Age of Conflict*. London: Economist Intelligence Unit.
53. Bertelsmann Stiftung. (2024). *BTI 2024: Transformation Index*. Gütersloh: Bertelsmann Stiftung.
54. Afrobarometer. (2025–2026). *Annual Reports and Publications*. Accra: Afrobarometer.
55. Afrobarometer. (2026). *Africans Want Elections but Don't Trust Election Management Bodies*. Afrobarometer Dispatch No. 1128.
56. Afrobarometer. (2025). *Insecurity and Institutional Trust in the Context of a Coup d'État: The Case of Mali*. Working Paper No. 217.
57. Electoral Institute for Sustainable Democracy in Africa. (2024–2026). *Election Observation and Election Update Reports*. Johannesburg: EISA.
58. International IDEA. (2025). *The Global State of Democracy: Elections and Representation in Africa*. Stockholm: International IDEA.
59. Carter Center. (2023–2026). *Election Observation Reports in Africa*. Atlanta: The Carter Center.
60. European Union Election Observation Missions. (2023–2026). *Final Reports on Elections in African States*. Brussels: European Union.

61. de Waal, A. (2022). *The Real Politics of the Horn of Africa: Money, War and the Business of Power*. Cambridge: Polity.
62. Carbone, G. (Ed.). (2023). *Africa Still Rising? Africa's Political, Economic and Social Dynamics*. Milan: ISPI.
63. Center for Strategic and International Studies. (2023–2026). *Africa Program Reports on Russia, China and Strategic Competition in Africa*. Washington, DC: CSIS.
64. Institute for Security Studies. (2023–2026). *Russia, China and External Influence in Africa*. Pretoria: ISS Africa.
65. European External Action Service. (2023–2026). *The European Union and Africa: Security, Governance and Strategic Partnerships*. Brussels: EEAS.
66. Staeger, U., & others. (2023–2026). Publications on African agency, Russia–Africa relations and the international consequences of the war in Ukraine. *African Affairs* and related journals.

Електронні ресурси

67. African Union. *African Charter on Democracy, Elections and Governance*. <https://au.int/en/treaties>
68. African Union Peace and Security Council. *Communiqués and Reports*. <https://www.peaceau.org>
69. Economic Community of West African States. *Protocols and Legal Instruments on Democracy and Good Governance*. <https://ecowas.int>
70. Southern African Development Community. *Principles and Guidelines Governing Democratic Elections*. <https://www.sadc.int>
71. Afrobarometer. *Data and Publications*. <https://www.afrobarometer.org>
72. V-Dem Institute. *V-Dem Dataset and Publications*. <https://www.v-dem.net>
73. Freedom House. *Freedom in the World*. <https://freedomhouse.org/report/freedom-world>
74. International IDEA. *Global State of Democracy and Democracy Tracker*. <https://www.idea.int>
75. Armed Conflict Location & Event Data Project. *ACLED Data and Publications*. <https://acleddata.com>
76. Varieties of Democracy Institute. *Country and Regime Data*. <https://www.v-dem.net>
77. World Bank. *Worldwide Governance Indicators*. <https://www.worldbank.org>